

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 15. decembra 1999 v senáte zloženom z predsedu JUDr. Jána Drgonca a zo sudcov JUDr. Júliusa Černáka a JUDr. Anny Danielčákovej vo veci podnetu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného JUDr. Jurajom Kovalom, advokátom, ktorým namietol porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní na Okresnom súde v Banskej Bystrici vo veci 20 Cb 197/95 takto

r o z h o d o l :

Okresný súd v Banskej Bystrici v konaní vo veci 20 Cb 197/95 p o r u š i l p r á v o [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Dňa 26. júla 1999 bol Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“) doručený podnet [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na začatie konania pred Ústavným súdom SR pre porušenie práva

priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR v konaní na Okresnom súde v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 20 Cb 197/95.

K predloženému podnetu boli pripojené viaceré doklady – žaloba z 26. 9. 1994 podaná na Okresný súd v Banskej Bystrici, sťažnosť na nečinnosť súdu z 28. 4. 1999 a plnomocenstvo na zastupovanie pre JUDr. Juraja Kovalu, advokáta Advokátskej kancelárie Koval a spol., Banská Bystrica. Plná moc bola advokátovi udelená 16. 5. 1997 a nebola plnou mocou na zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR.

Ústavný súd SR podnet na neverejnom zasadnutí prerokoval a po zistení, že spĺňa všetky náležitosti predpísané zákonom č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov ho uznesením II. ÚS 83/99 z 8. 9. 1999 prijal na konanie.

Následne po prijatí podnetu 13. 9. 1999 vyzval JUDr. Juraja Kovalu, aby súdu predložil plnomocenstvo udelené výslovne na zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR. Plná moc bola Ústavnému súdu SR doručená 28. septembra 1999.

Listom zo dňa 20. 9. 1999 vyzval Ústavný súd SR predsedníčku Okresného súdu v Banskej Bystrici, aby súdu predložila kompletný spisový materiál z konania vo veci 20 Cb 197/95 a zároveň sa k podnetu [REDAKOVANÉ] vyjadrila.

Ústavný súd SR dostal dňa 1. 10. 1999 požadovaný spis i vyjadrenie predsedníčky Okresného súdu v Banskej Bystrici, v ktorom sa uvádza:

„Vec sťažovateľa napadla na tunajší súd 30. 9. 1994 a bola vedená pod č. k. 17 C 277/94.

Dňa 30. 9. 1994 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu a zároveň bol doručený opis návrhu odporcovi na vyjadrenie.

Listom zo dňa 3. 1. 1995 bol odporca vyzvaný, aby podrobne opísal okolnosti uzavretia zmluvy o pôžičke. Odpoveď od žalovaného došla na súd 17. 1. 1995. Súd žiadal právneho zástupcu sťažovateľa o upresnenie právnej kvalifikácie. Ďalším listom

z 26. 5. 1995 súd žiadal právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či sa v predmetnej veci jedná o záväzok medzi fyzickými osobami, alebo sa jedná o vyporiadanie majetku združenia.

Dňa 19. 7. 1995 bola daná úprava previesť vec do odd. Cb. V odd. Cb sa návrh vedie pod sp. zn. 20 Cb 197/95. Bolo určené pojednávanie na 23. 8. 1995, na ktoré sa odporca ospravedlnil a pojednávanie bolo odročené. Ďalší termín pojednávania bol na 3. 11. 1995, na ktoré sa odporca nedostavil a nemal vykázané ani doručenie predvolania. Pojednávanie bolo odročené na 22. 11. 1995. Toto pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom rozhodnutia o návrhu zástupcu žalovaného. Ďalší termín pojednávania bol určený na 23. 2. 1996, na ktorom pojednávani bola vznesená námietka zaujatosti a spis bol predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici, ktorý dňa 10. 6. 1996 nevytlúčil z prejednávania veci sudcov Okresného súdu v Banskej Bystrici.

Uznesením predsedu súdu zo dňa 14. 6. 1996 vec bola na vybavenie prikázaná Mgr. Ing. Jánovi Gandzalovi, ktorý vo veci doručoval rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici a vzhľadom na neprebratie zásielky od odporcu, pretože podľa relácie pošty v odbernej lehote zásielky odporca nepreberal, zisťovala sa adresa cestou CEPO a PZ.

Opatrením predsedu súdu zo dňa 30. 9. 1997 bola vec zákonnému sudcovi odňatá (viď č. 1. 71) a bola pridelená sudkyňi JUDr. Kataríne Holečkovej, ktorá vo veci vytýčila termín pojednávania na deň 4. 12. 1997. Pojednávanie bolo odročené za účelom výsluchu odporcu v ÚZVJS Banská Bystrica - mesto. Odporca sa na toto pojednávanie nedostavil, hoci mu bolo doručené predvolanie cestou Obvodného odd. PZ SR Banská Bystrica. Ďalší termín bol určený na 15. 1. 1998, na ktoré sa odporca ospravedlnil, že je práceneschopný, pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu PN odporcu. Súd prípisom zo dňa 24. 2. 1998, 26. 3. 1998 a 23. 4. 1998 žiadal odporcu o oznámenie, či je ešte práceneschopný, resp. dĺžky trvania PN.

Opatrením predsedu súdu zo dňa 15. 7. 1998 bola vec z dôvodu, že zákonná sudkyňa nastúpila na materskú dovolenku, prikázaná na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. Ivane Datlovej (viď č. 1. 90), ktorá vo veci neurobila žiadny úkon. Od

22. 3. 1999 bola sudkyňa na stáži na Krajskom súde v Banskej Bystrici a následne od 15. 5. 1999 bola preložená na Krajský súd v Banskej Bystrici.

V období od 22. 3. 1999 do 26. 4. 1999 veci z predmetného senátu neboli pridelené žiadnemu sudcovi, pretože stav sudcov obchodného úseku bol taký nízky (3 namiesto 6), že z hľadiska ich pracovnej zaťažnosti už nebolo možné agendu prerozdeliť. Súd žiadal o riešenie tejto kritickej situácie Krajský súd v Banskej Bystrici a Ministerstvo spravodlivosti SR. V tom čase nám bolo vyhovené a bola nám pridelená čakatel'ka Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorá už mala justičné skúšky urobené od 22. 10. 1998, ale pre nedostatok finančných prostriedkov v Slovenskej republike nebol daný návrh na voľbu. Voľby prebehli až 22. 6. 1999 a od 1. 7. 1999 boli predmetné sporové veci, vrátane veci s'ťažovateľa, ako aj ďalšie nesorové agendy v senáte rozvrhom práce pridelené novozvolenej sudkyni Mgr. Miriam Kamenskej.

Na preklenie zlej situácie predmetné veci, vrátane veci s'ťažovateľa, boli pridelené sudkyni obchodného registra tunajšieho súdu od 26. 4. 1999 do 30. 6. 1999, ktorá mala vybavovať dve agendy, celý senát sporovej agendy a svoj nápad vecí obchodného registra, čo je viditeľne nereálne a z toho dôvodu v oboch agendách dochádzalo k prieťahom v konaniach.

V predmetnej veci sa navrhovateľ domáhal konania aj s'ťažnosťou, ktorú hodnotím ako dôvodnú, ale vzniknuté prieťahy v konaní považujem za výsledok objektívneho dlhoročného stavu súdnictva v SR.“

Ústavný súd SR sa oboznámil so spisom 20 Cb 197/95. Zistil, že [REDAKOVANÉ], zastúpený JUDr. Evou Zacharovou, komerčnou právničkou, podal 30. 9. 1994 na Okresný súd v Banskej Bystrici žalobu proti [REDAKOVANÉ] o vrátenie pôžičky 485 715 Sk s príslušenstvom. V návrhu sa uvádza, že pôžička bola poskytnutá podľa § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka dňa 15. 2. 1994 a písomne potvrdená 20. 4. 1994 s dohodnutými splátkami po 120 000 Sk do 31. 5. 1994, 30. 6. 1994 a 30. 7. 1994 a suma 125 715 Sk do 31. 8. 1994. [REDAKOVANÉ] požiadal súd o vydanie platobného rozkazu na zaplatenie čiastky 485 715 Sk s 3% úrokom od 1. 9. 1994 do zaplatenia dlžnej sumy a trovy konania vo výške 24 698 Sk.

JUDr. Jarmila Jánošová, sudkyňa konajúca vo veci, vyzvala 30. 9. 1994 žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku a zároveň vyzvala odporcu, aby sa vyjadril k návrhu. Kópia dokladu o zaplatení súdneho poplatku bola súdu doručená právnou zástupkyňou žalobcu dňa 12. 10. 1994. Zásielka adresovaná žalovanému sa súdu vrátila 21. 10. 1994 s poznámkou, že [REDAKOVANÉ] nebol v mieste trvalého bydliska zastihnutý. Sudkyňa preto dala 31. 10. 1994 pokyn kancelárii, aby o doručenie zásielky požiadala Obvodné oddelenie Policajného zboru SR v Banskej Bystrici s tým, že ak sa žalovaný k návrhu v lehote 10 dní nevyjadrí, súd bude mať za to, že s návrhom súhlasí. Obvodné oddelenie Policajného zboru v Banskej Bystrici 15. 11. 1994 súdu oznámilo, že zásielku doručilo a doručenkou o jej prevzatí vrátilo dňa 12. 11. 1994.

Žalovaný [REDAKOVANÉ] doručil 24. 11. 1994 súdu vyjadrenie, v ktorom uviedol, že pôžička bola finančným vysporiadaním medzi spoločníkmi združenia RODOMATIC po neuznaní výdavkov za roky 1992 a 1993. Žiadal, aby sa k výdavkom vyjadrili spoločníci združenia a bol spresnený podiel na dlžobe.

Konajúca sudkyňa 22. 12. 1994 dala pokyn kancelárii zaslať odporcovi výzvu, aby v lehote 10 dní podrobne opísal okolnosti, za ktorých bola uzatvorená zmluva o pôžičke, či išlo o vzťah medzi občanmi alebo o vysporiadanie záväzkov vyplývajúcich z podnikateľskej činnosti, s uvedením mien a adries spoločníkov združenia RODOMATIC, a ich vzťah k navrhovateľovi. List bol expedovaný 3. 1. 1995.

Dňa 10. 1. 1995 doručil [REDAKOVANÉ] súdu žiadosť o vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 200k ods. 1 a 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku k návrhu z 26. 9. 1994.

[REDAKOVANÉ] na výzvu súdu podal vyjadrenie 17. 1. 1995. Uviedol v ňom, že konzorcium RODOMATIC bolo založené v júli 1991 v Banskej Bystrici a jeho členmi boli [REDAKOVANÉ], Nové Zámky, [REDAKOVANÉ], Nové Zámky a [REDAKOVANÉ], Veľký Kýr. Podľa jeho tvrdení došlo v máji 1993 bez jeho súhlasu k zmene

sídla konzorcia na Nové Zámky, bol založený nový účet v banke, ku ktorému on nemal dispozičné právo, finančné prostriedky sa bez jeho súhlasu použili aj na iné akcie než tie, ktoré súviseli s činnosťou združenia. Odporca predložil súdu notárom overené čestné prehlásenie o tom, že mu nebol vyplácaný podiel z činnosti združenia, preto z neho v decembri 1993 vystúpil. Žalovaný ďalej tvrdil, že nedošlo k vysporiadaniu majetku združenia a jeho záväzkov a zmluva o pôžičke, ktorá je predmetom sporu, bola uzavretá v tiesni. Podľa jeho tvrdení ide v danom prípade o vysporiadanie majetku združenia a záväzkov z neho vyplývajúcich. [REDACTED] k vyjadreniu pripojil čestné prehlásenie a zmluvu o združení.

[REDACTED] vo svojom vyjadrení potvrdil, že zmluva o pôžičke bola uzavretá, uviedol však, že ju uzavrel v tiesni.

V spise sa nachádzal zápis sudkyne, že vec bola omylom prevedená do Cb - obchodné veci a dala pokyn kancelárii na vrátenie veci do C – občianske veci. Napriek tomuto záznamu je spis celé nasledujúce obdobie vedený pod číslom 20 Cb 197/95.

Dňa 13. 2. 1995 dala sudkyňa pokyn kancelárii, aby bol opis vyjadrenia odporcu doručený navrhovateľovi s lehotou 7 dní na vyjadrenie, či trvá na právnej kvalifikácii pohľadávky podľa § 657 Občianskeho zákonníka. Kancelária súdu prípis vyhotovila a zaslala navrhovateľovi 5. 4. 1995, t. j. po 7 týždňoch od udelenia pokynu. V tomto období právna zástupkyňa navrhovateľa zaslala súdu list (ktorý nebol v spise chronologicky zaradený) so žiadosťou o urýchlené vydanie platobného rozkazu.

Právna zástupkyňa [REDACTED] dňa 26. 4. 1995 súdu oznámila, že trvá na podanom návrhu, s vyjadrením odporcu nesúhlasí, žiada, aby bol vypočutý svedok uzavretia pôžičky [REDACTED] a požadovala vytýčenie pojednávania vo veci.

Napriek opakovanému vyjadreniu žalobcu o predmete sporu žiadala sudkyňa 12. 5. 1995 od právnej zástupkyne žalobcu, aby spresnila, či predmetom sporu je záväzok medzi fyzickými osobami alebo išlo o vysporiadanie majetku združenia

RODOMATIC. Vyjadrenie právnej zástupkyne žiadala obratom. Právna zástupkyňa [REDAKOVANÉ] trvala na podanom návrhu, oznámila, že ide o občiansko-právny vzťah a žiadala vytýčiť pojednávanie vo veci. Napriek tomuto oznámeniu s odstupom 6 týždňov a v rozpore s pokynom pre kanceláriu zo 6. 2. 1995 dala sudkyňa nový pokyn kancelárii na prevedenie z vecí občiansko-právnych do obchodných sudcovi Mgr. Jaroslavovi Lovaššovi.

Prvé pojednávanie vo veci vytýčil sudca Mgr. Lovašš na 23. 8. 1995. Dňa 22. 8. 1995 bolo súdu doručené ospravedlnenie žalovaného [REDAKOVANÉ], ktorý uviedol, že v deň pojednávania má plánovanú služobnú cestu. Žiadal, aby súd pojednávanie vytýčil na október – november 1995, nakoľko v mesiaci september bude čerpať dovolenku.

Pojednávanie dňa 23. 8. 1995 uskutočnila za práceneschopného Mgr. Lovašša iná sudkyňa (jej meno v zápisnici nie je uvedené a zápisnica nie je podpísaná). Pojednávanie sa zúčastnil žalobca a jeho právna zástupkyňa. Pojednávalo sa v neprítomnosti žalovaného, až dodatočne počas pojednávania súd v kancelárii zistil, že žalovaný svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil. Žalobca so svojou právnou zástupkyňou na pojednávaní zhodne vypovedali, že ide o občianskoprávny vzťah. Bol vypočutý svedok [REDAKOVANÉ], ktorý podrobne opísal okolnosti, za ktorých došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke. Právna zástupkyňa upozornila sudkyňu, že dôvod ospravedlnenia, tak ako ho uviedol žalovaný, Najvyšší súd SR neuznáva. Pojednávanie vo veci bolo odročené na neurčito.

Dňa 3. 10. 1995 zaslala právna zástupkyňa [REDAKOVANÉ] súdu list, že im nebola doručená zápisnica o pojednávaní uskutočnenom 23. 8. 1995 ani predvolanie na pojednávanie. Ďalšie pojednávanie vo veci súd vytýčil na 3. 11. 1995, t. j. po viac ako deviatich týždňoch, z čoho možno usudzovať, že rešpektoval požiadavku žalovaného vyjadrenú v jeho ospravedlnení. Predvolanie na pojednávanie však žalovaný opäť neprevzal a jeho ďalšie správanie v konaní možno hodnotiť ako také, ktoré malo viesť k znemožneniu vydania rozhodnutia vo veci súdom.

Na pojednávaní konanom 3. 11. 1995 sa zúčastnil žalobca, doručenie nebolo vykázané u žalovaného. Súd pojednávanie odročil na 22. 11. 1995 s tým, že žalovaný bude volaný na pojednávanie prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v Banskej Bystrici a pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty vo výške 5 000 Sk. Okresný súd Banská Bystrica požiadal Obvodné oddelenie PZ o doručenie zásielky 6. 11. 1995. Právna zástupkyňa [REDACTED] 14. 11. 1995 súdu oznámila, že vzhľadom na prístup žalovaného ku konaniu sa pojednávanie vo veci vytýčeného na 22. 11. 1995 nezúčastní. Spresnila súdu žalobný návrh a predložila vyúčtovanie cestovného.

Dňa 20. 11. 1995 bolo súdu doručené vyjadrenie JUDr. Martina Aschenbrennera - právneho zástupcu [REDACTED], ktoré označil ako protinávrh a tvrdil v ňom, že nejde o zmluvu o pôžičke, ale o zmluvu, ktorá mala nahradiť dohodu o vyporiadaní spoločníkov združenia RODOMATIC po vystúpení žalovaného zo združenia. Žalovaný preto zmluvu o pôžičke považuje za neplatnú a navrhuje, aby súd vydal rozsudok, že zmluva medzi veriteľom a žalovaným ako dlžníkom je neplatná, žaloba sa zamieťa a žalobca je povinný zaplatiť trovy konania.

Obvodné oddelenie PZ v Banskej Bystrici listom z 22. 11. 1995 oznámilo, že sa zásielku pre [REDACTED] nepodarilo doručiť, a preto ju nepodpísanú vracajú späť.

Pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 22. 11. 1995 za účasti [REDACTED]. Žalobca ani jeho právna zástupkyňa na pojednávaní neboli prítomní. Ospravedlnenie súdu doručili 14. 11. 1995. Súd preto pojednával v neprítomnosti žalobcu. Žalovaný zotrval na svojom protinávruhu tak, ako bol súdu predložený jeho právnym zástupcom. Súd pojednávanie odročil na neurčito.

Od tohoto termínu pojednávania sudca vo veci nevykonal nijaký úkon a ďalšie pojednávanie vo veci vytýčil 9. 2. 1996, t. j. po viac ako 11 týždňoch, na 23. 2. 1996. Súd odmietol námietku žalobcu, že mu nebol doručený protinávrh žalovaného na

vyjadrenie, pretože tento bol doručený jeho právnej zástupkyňi. Zo spisového materiálu však vyplýva, že to bola právna zástupkyňa, ktorá sama 5. 12. 1995 prišla nahliadnuť do spisu na súd a pri tejto príležitosti jej bola vydaná kópia protinávrhu žalovaného. [REDAKOVANÉ] sa k protinávrhu vyjadril 29. 12. 1995 a súdu doručil doklady k veci.

Pojednávanie dňa 23. 2. 1996 sa uskutočnilo za účasti žalobcu, jeho právnej zástupkyne a právneho zástupcu žalovaného. Po oznámení súdu, že protinávrh nebol vylúčený na samostatné konanie, uplatnila právna zástupkyňa v mene žalobcu námietku zaujatosti samosudcu a celého Okresného súdu v Banskej Bystrici. Súd preto ďalšie konanie nevykonával a pojednávanie odročil na neurčito.

[REDAKOVANÉ] doručil súdu 27. 2. 1996 dôvody námietky zaujatosti Okresného súdu v Banskej Bystrici. Dňa 25. 3. 1996, po viac ako mesiaci od odročenia pojednávania, sa všetci sudcovia Okresného súdu v Banskej Bystrici vrátane konajúceho sudcu vyjadrili, že sa vo veci necítia byť zaujatí. Následne dal sudca pokyn kancelárii na predloženie spisu na rozhodnutie na Krajský súd v Banskej Bystrici. Spis mu bol doručený 11. 4. 1996. Krajský súd rozhodol 10. 6. 1996 uznesením 41 Nc 13/96, že sudcovia Okresného súdu v Banskej Bystrici nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Okresný súd Banská Bystrica uznesením Spr 898/96 rozhodol o pridelení veci 20 Cb 197/95 Mgr. Jánovi Gandžalovi. Po prijatí tohto uznesenia Okresný súd Banská Bystrica vo veci nevykonal 16 týždňov nijaký úkon. Konajúci sudca dal kancelárii 4. 10. 1996 pokyn na doručenie uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici (toto mu KS B. Bystrica doručil už 17. 6. 1996). Doručenie je vykázané u právnej zástupkyne žalobcu, žalovaný zásielku neprevzal. Opakované doručenie 15. 11. 1996 bolo bezvýsledné, zásielka sa vrátila súdu 10. 12. 1996. Dňa 15. 1. 1997 dal sudca kancelárii pokyn na zistenie miesta trvalého (prechodného bydliska) [REDAKOVANÉ]. CEPO - Centrálna evidencia pobytu obyvateľov SR v Banskej Bystrici oznámila – potvrdila trvalý pobyt na totožnej adrese, akú mal súd. Po dvoch mesiacoch od

obdržania tejto informácie dal sudca pokyn na doručenie zásielky prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v Banskej Bystrici. Toto zásielku doručilo a doručenkou vrátilo 11. 4. 1997. Doručenie zásielky, ktorá obsahovala uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, trvalo aj nečinnosťou súdu viac ako 10 mesiacov.

Dňa 27. 5. 1997 [REDAKOVANÉ] oznámil súdu zmenu svojho právneho zástupcu, ktorým sa stal JUDr. Juraj Koval. Uvedeného dňa právny zástupca na súde preštudoval spis, upozornil na prieťahy v konaní a požiadal o vytýčenie pojednávania vo veci.

Súd ani v tomto období neurobil vo veci nijaký úkon. Mgr. Gandžala ako konajúci sudca za viac ako rok, čo mu vec bola pridelená, uskutočnil iba doručenie zásielky s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici. Opatrením súdu Spr. 1509/97 bola vec 20 Cb 197/95 pridelená na konanie JUDr. Kataríne Holečkovej.

Sudkyňa dala pokyn kancelárii na vytýčenie pojednávania na 4. 12. 1997. O doručenie predvolania u [REDAKOVANÉ] požiadala priamo Obvodné oddelenie PZ v Banskej Bystrici, ktoré podpísané predvolanie vrátilo súdu 19. 11. 1997.

Pojednávanie 4. 12. 1997 sa uskutočnilo za účasti žalobcu, jeho právneho zástupcu JUDr. Kovala. Bolo zistené, že [REDAKOVANÉ] sa nachádza vo väzbe v ÚZVJS v Banskej Bystrici. Súd preto pojednávanie odročil s tým, že žalovaný bude vypočutý v ÚZVJS. Ako však následne zo spisu vyplynulo, súd túto možnosť nevyužil.

Dňa 10. 12. 1997 bolo vytýčené ďalšie pojednávanie na 15. 1. 1998. [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] bol v predvolaní upozornený, že ak sa na pojednávanie nedostaví, vec bude prejednaná v jeho neprítomnosti a prihliadne sa iba na obsah spisu a vykonané dôkazy. Zároveň bol upozornený, že jeho doterajšiu obranu súd považuje za irelevantnú.

Dňa 13. 1. 1998 doručil [REDAKOVANÉ] súdu ospravedlnenie, že sa pojednávania nemôže zúčastniť pre práceneschopnosť (psychiatrická liečba), o čom súdu predložil doklad, a akonáhle mu to zdravotný stav dovoľí, dostaví sa k JUDr. Holečkovej.

Pojednávanie 15. 1. 1997, na ktoré sa obaja účastníci ospravedlnili, bolo odročené na neurčito. Následne sudkyňa listom z 19. 2. 1998 zisťovala, či je žalovaný ešte stále práceneschopný (doručený 11. 3. 1998). Žalovaný na výzvu nereagoval, sudkyňa preto zaslala urgenciu 24. 3. 1998 (prevzatá 6. 4. 1998) a 22. 4. 1998 (prevzatá 29. 4. 1998).

Po odchode JUDr. Holečkovej na materskú dovolenku bola vec opatrením Spr. 1038/98 pridelená 15. 7. 1998 Mgr. Ivane Datlovej, ktorá do termínu 26. 4. 1999, keď bol spis dodatkom k rozvrhu práce pridelený JUDr. Eve Michálochovej, nevykonala nijaký úkon. Žiadny úkon za obdobie od 26. 4. 1999 do 1. 7. 1999 nevykonala ani JUDr. Michálochová. Ďalším dodatkom k rozvrhu práce z 1. 7. 1999 bol spis pridelený na konanie Mgr. Miriam Kamenskej, ktorá do termínu predloženia spisového materiálu na Ústavný súd Slovenskej republiky t. j. do 1. 10. 1999, neuskutočnila v prípade nijaký úkon.

Predkladateľ podnetu podal na Okresný súd v Banskej Bystrici sťažnosť, ktorou sa domáhal odstránenia priet'ahov v konaní vo veci 20 Cb 197/95.

Podľa § 30 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov: „Vo veciach prerokúvaných Ústavným súdom podľa čl. 125, 126, 127, 129 ods. 4 a 5 Ústavy a o prijatom podnete sa koná ústne pojednávanie.“ Od ústneho pojednávania môže Ústavný súd SR so súhlasom účastníkov konania upustiť, ak od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z.) Po preštudovaní spisu vedenom na Okresnom súde v Banskej Bystrici vo veci 20 Cb 197/95 Ústavný súd SR od ústneho pojednávania neočakával ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka Okresného súdu v Banskej Bystrici vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania. Predkladateľ podnetu však neudelil súhlas k upusteniu od ústneho pojednávania. Ústavný súd SR určil termín ústneho pojednávania najskôr na 24. 11. 1999. Tento termín zmenil na 15. 12. 1999, keď sa ústne pojednávanie

uskutočnilo za účasti JUDr. Juraja Kovala, právneho zástupcu [REDACTED], a v neprítomnosti vopred ospravedlneného Okresného súdu v Banskej Bystrici.

JUDr. Juraj Koval okrem skutočností uvedených v podnete predloženom na Ústavný súd SR poukázal na to, že prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo takmer po roku od podania žaloby na Okresný súd v Banskej Bystrici, 3 zo sudcov konajúcich vo veci neurobili žiadny úkon a opakované výzvy súdu na spresnenie žalobného návrhu neboli potrebné, lebo ak sa súd nestotožnil s názorom žalobcu na hodnotenie veci, mal o nej rozhodnúť, príp. aj odmietnutím.

II.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd SR v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaní o každom podnete pred ústavným súdom, v ktorom navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu (inú právnu ochranu), ako aj práva na spravodlivý proces z toho dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najprv vyčerpané všetky právne prostriedky ich ochrany, ktoré sú navrhovateľovi dostupné (I. ÚS 1/97; I. ÚS 49/98).

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 335/1991 Zb. o súdoch a sudcoch v znení neskorších predpisov vo veci priet'ahov v konaní možno podať sťažnosť na orgány štátnej správy

súdov. Podrobnosti o sťažnostiach na postup súdu a o ich vybavovaní § 6 ods. 2 zákona č. 335/1991 Zb. odkazuje na osobitné zákony. Podávanie sťažností, postup pri vybavovaní sťažností a vybavovanie sťažností upravuje tretia časť zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Účelom priznania práva podať sťažnosť na priet'ahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 26/95).

██████████ využil možnosť podať sťažnosť podľa zákona č. 80/1992 Zb. v znení neskorších predpisov. Predsedníčka Okresného súdu v Banskej Bystrici vo svojom vyjadrení v konaní o podnete ██████████ k tejto sťažnosti uviedla, že sťažnosť hodnotí ako dôvodnú, ale vzniknuté priet'ahy v konaní pokladá za výsledok objektívneho dlhoročného stavu súdnictva v SR.

██████████ využil právny prostriedok, ktorého uplatnenie sa vyžaduje pred podaním návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR. Uplatnenie práva mu nezabezpečilo odstránenie stavu právnej neistoty vo veci, s ktorou sa obrátil na Okresný súd v Banskej Bystrici. Ústavný súd SR rozhodol, že okolnosti prípadu opodstatňujú preskúmanie podnetu ██████████.

Ústava Slovenskej republiky nezaručuje osobám právo na konanie bez akýchkoľvek priet'ahov. Oprávnená osoba má zaručené právo na taký postup štátneho orgánu, ktorý je zbavený zbytočných priet'ahov. Preto Ústavný súd SR v konaní o podnete namietajúcom porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vždy skúma, ako sa v okolnostiach konkrétneho prípadu rešpektuje účel práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Pri hodnotení, či v súdnom konaní 20 Cb 197/95 vedenom pred Okresným súdom v Banskej Bystrici došlo k zbytočným priet'ahom, ústavný súd tak ako vždy v konaní o namietnutom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov vzal do úvahy tri základné kritériá, ktorými sú povaha veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie sa účastníka konania a spôsob, akým súd o veci rozhoduje (správanie súdu).

Prvým kritériom pre rozhodnutie o tom, či právo osoby na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov bolo porušené, je povaha veci, o ktorej sa rozhoduje. V rámci preskúmania tohto kritéria ústavný súd prihliada na povahu práv, ktoré sú predmetom konania, a na zložitosť veci.

Zložitosť veci nemožno predpokladať. Zložitosť veci zbavuje súd zodpovednosti za pretrvávajúcu právnu neistotu účastníka vtedy, ak súd priebežne robí úkony prispievajúce k odstráneniu príčin zložitosti veci. Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95).

Okresný súd v Banskej Bystrici vo veci 20 Cb 197/95 koná o návrhu, pri ktorom dosiaľ jednoznačne nerozhodol, či ide o občianskoprávny alebo obchodnoprávny spor.

Určenie odvetvovoprávnej príslušnosti je významné pre určenie prameňov práva, ktoré sa majú uplatniť v konaní pred všeobecným súdom. V zásade môže súvisieť s právnou zložitou veci. V okolnostiach prípadu, s ktorým sa [REDACTED] obrátil na Ústavný súd SR, je hodnotenie tejto otázky podstatné.

Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je len všeobecným príkazom pre všetky štátne orgány rozhodujúce o právnej neistote subjektov práva, aby nekonali neprimerane dlho. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v niektorých prípadoch zabezpečuje aj zákonodarca

prostredníctvom procesno-právnych inštitútov. V konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku k nim patrí aj platobný rozkaz (§ 172-174) a vydanie rozsudku pre zmeškanie (§ 153b). ■■■■■ oba tieto prostriedky uplatnil v konaní o veci 20 Cb 197/95. Konanie pred Okresným súdom v Banskej Bystrici sa začalo doručením jeho návrhu na vydanie platobného rozkazu. Dňa 10. 1. 1995 ■■■■■ doručil súdu žiadosť o vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 200k ods. 1 a 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (zmeny v číselnom radení ustanovení o rozsudku pre zmeškanie boli uskutočnené zákonom č. 233/1995 Z. z.) k návrhu z 26. 9. 1994.

Predkladateľ podnetu ■■■■■ sa žalobou na Okresnom súde v Banskej Bystrici domáhal vydania platobného rozkazu v sume 485 715 Sk na zaplatenie pôžičky poskytnutej ■■■■■ podľa § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka. ■■■■■ i jeho právna zástupkyňa na opakovaný dopyt súdu potvrdili, že ide o občianskoprávny vzťah. Žalovaný ■■■■■ vo svojom vyjadrení k žalobnému návrhu tvrdil, že poskytnutie finančnej čiastky v horeuvedenej výške bolo vysporiadaním majetku združenia RODOMATIC Banská Bystrica, z čoho vyplýva, že ide o vec obchodnú.

Podľa § 172 Občianskeho súdneho poriadku: „Predseda senátu môže aj bez výslovnej žiadosti navrhovateľa a bez vypočítania odporcu vydať platobný rozkaz, ak sa v návrhu na začatie konania uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy neprevyšujúcej 50 000 Sk, v obchodných veciach neprevyšujúcej 1 000 000 Sk ...“. Súd sa otázkou, či ide o občianskoprávny alebo obchodný vzťah opakovane zaoberal, zo spisu však nevyplývalo, že by tak robil z dôvodu skúmania, či sú splnené podmienky pre vydanie platobného rozkazu. Skúmanie uvedenej otázky malo za následok preradenie z registra vecí obchodných do vecí občianskoprávnych a naopak. Ústavný súd SR zo spisového materiálu vo veci nezistil, aké okolnosti viedli súd k preradeniu z vecí občiansko-právnych do obchodných.

Podľa § 172 ods. 3: „Ak predseda senátu nevydá platobný rozkaz, nariadi pojednávanie.“ Vo vysvetlivkách k uvedenému ustanoveniu OSP sa uvádza, že

predseda senátu nie je povinný vybaviť návrh v skrátenej konaní, hoci sú splnené podmienky stanovené v § 172. V danom prípade postup súdu nemožno označiť za nesprávny. Konajúci sudca opakovanými dopytmi u žalobcu i žalovaného preveroval charakter žalobného nároku.

Podľa § 172 ods. 2 OSP platobný rozkaz nemožno vydať, ak nie je známy pobyt odporcu. Pobyt odporcu bol v čase podania žaloby na súd známy, ale zásielky sa z adresy miesta trvalého bydliska opakovane vrátili, čo viedlo k tomu, že súd šetril miesto trvalého pobytu dožiadaním v CEPO a zásielku opakovane doručoval prostredníctvom Obvodného oddelenia Policajného zboru v Banskej Bystrici. Pobyt odporcu bol spochybnený, ale nemožno ho označiť za neznámy.

Dňa 10. 1. 1995 požiadal [REDAKOVANÉ] Okresný súd v Banskej Bystrici o vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 200k ods. 1 a 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Podľa v tom čase platných ustanovení šiestej hlavy Občianskeho súdneho poriadku mohol súd v konaní v obchodných veciach uplatniť § 200k po splnení zákonných podmienok v ňom uvedených.

Podľa § 200k ods. 1 OSP: „Ak sú splnené v rovnakom čase súčasne všetky podmienky uvedené v odseku 2, môže súd rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie.“

Podľa § 200k ods. 2: „Rozsudkom pre zmeškanie možno spor rozhodnúť, ak

a) sa žalovaný nedostavil na prvé pojednávanie vo veci, hoci bol naň riadne a včas (§ 79 ods. 3 prvá veta, § 115 ods. 2) predvolaný s poučením o následkoch nedostavenia sa včítane možnosti rozhodnutia podľa odseku 1,

b) žalovaný sa k žalobe nevyjadril (§200i ods. 4),

c) žalovaný neospravedlnil svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami,

d) žalobca prítomný na pojednávaní navrhol rozhodnúť spor podľa odseku 1.“

„Skutkovým základom rozsudku podľa odseku 1 je žalobcom tvrdený skutkový stav, ktorý sa považuje za nesporný.“ (§ 200k ods. 3).

Súd [REDACTED] nevyzval k odstráneniu nedostatkov podania a jeho žiadosťou o vydanie rozsudku pre zmeškanie sa nezaoberal.

Úkony Okresného súdu v Banskej Bystrici vykonané vo veci 20 Cb 197/95 nesmerovali k odstráneniu sporu o odvetvovoprávnu klasifikáciu a následné určenie prameňov práva, ktoré sa majú uplatniť pri rozhodovaní o žalobe [REDACTED]. Po viac ako 5 rokoch od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu Okresný súd v Banskej Bystrici prostredníctvom samoúčelných dopytov adresovaných [REDACTED] a jeho právnej zástupkyňi nedospel ani k rozhodnutiu o tom, či koná v občianskoprávnej alebo obchodnoprávnej veci. Tento stav Ústavný súd SR nehodnotil ako dôsledok zložitosti veci. Ide o stav zapríčinený nedostatkami v postupe Okresného súdu Banská Bystrica vo veci 20 Cb 197/95.

Druhým hodnotiacim kritériom významným pre rozhodnutie, či došlo k porušeniu ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, je správanie účastníkov konania. Za účastníka konania vo vzťahu k tejto podmienke sa pokladá predkladateľ podnetu na konanie pred Ústavným súdom SR. Dôležité je, ako sa tento subjekt správa v tom konaní, kde namieta porušenie svojho práva vo veci predloženej na rozhodnutie všeobecnému súdu. Správanie protistrany v konaní pred všeobecným súdom môže byť príčinou neodstránenia právnej neistoty účastníka konania, ale zodpovednosť za správanie tohto účastníka neznáša predkladateľ podnetu. Je úlohou štátneho orgánu rozhodujúceho o odstránení právnej neistoty, aby sa v súlade s právnym poriadkom vysporiadal so správaním protistrany tak, aby nedochádzalo k zbytočným prietahom v konaní. To znamená, že správanie protistrany predkladateľa podnetu pri hodnotení, či dochádza k porušeniu ústavného práva priznaného čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, je právne významné ako prvok implikovaný v tretej hodnotiacej podmienke, teda v podmienke správania všeobecného súdu rozhodujúceho vo veci.

Správanie predkladateľa podnetu môže súd zbaviť zodpovednosti za prietahy v konaní, len ak dôsledkom správania sa účastníka je spomalenie postupu konania.

Prietahy v konaní, ktoré možno pripísať správaniu sa účastníka konania, nevylučujú zodpovednosť štátu za to, že o právach účastníka konania sa rozhoduje dlhšie, ako je primerané podľa povahy veci, ak ide o zbytočný prietah zapríčinený nečinnosťou súdu.

██████████ v konaní vo veci 20 Cb 197/95 vedenom na Okresnom súde v Banskej Bystrici sa nezúčastnil na pojednávaní 22. novembra 1995. On aj jeho právna zástupkyňa ospravedlnili svoju neúčast' na pojednávaní vopred, 14. novembra 1995. Pojednávanie sa uskutočnilo v neprítomnosti žalobcu.

V tejto súvislosti je treba uviesť, že ako žalovaný, tak aj jeho právny zástupca mali informácie o stave konania vo veci, pričom im písomnosti súdom neboli doručené. Napriek tomu, že predvolanie na pojednávanie sa ani polícii nepodarilo doručiť, žalovaný sa na pojednávanie dostavil a dá sa predpokladať, že mal aj informáciu o neúčasti žalobcu a jeho právnej zástupkyne, ktorá v tom čase bola známa iba súdu.

██████████ sa ospravedlnil aj z pojednávania 15. januára 1997, pojednávanie súd odročil na neurčito.

Ústavný súd SR neúčast' ██████████ na pojednávaní v oboch prípadoch hodnotil ako skutočnosť, ktorá sa podstatnou mierou nepodieľa na namietnutom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a jeho následku, ktorým je neodstránenie právnej neistoty, ohľadne ktorej sa ██████████ vo veci 20 Cb 197/95 obrátil na Okresný súd v Banskej Bystrici.

Tretím kritériom významným pre ochranu ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je správanie súdu. ██████████ namietol porušenie tohto svojho práva vo veci 20 Cb 197/95. Za štátny orgán porušujúci jeho ústavné právo v uvedenej veci označil Okresný súd v Banskej Bystrici.

Od podania žaloby na Okresný súd v Banskej Bystrici uplynulo viac ako 5 rokov, vo veci sa vystriedalo 7 konajúcich sudcov. Takmer ročnú prípravu súdu do uskutočnenia prvého pojednávania vo veci možno hodnotiť ako nekoordinovanú, nezabezpečujúcu podklady pre rozhodnutie vo veci samej a s pried'ahom v činnosti kancelárie súdu. Opakované výzvy súdu na spresnenie žalobného návrhu nemožno hodnotiť ako úkon nevyhnutný pre rozhodnutie o právnej neistote účastníka konania. Ide o otázku právnej povahy, ktorej rozhodnutie je zverené do rozhodovacej právomoci všeobecného súdu. Bolo úlohou Okresného súdu v Banskej Bystrici rozhodnúť o obchodno-právnej alebo občiansko-právnej povahe návrhu predloženého [REDACTED]. Postup súdu bol neefektívny a opakovane boli vykonávané úkony, ktoré neviedli k získaniu skutočností pre meritórne rozhodnutie vo veci. Celé dosiaľ uskutočnené konanie vo veci možno hodnotiť ako konanie s pried'ahmi zavinenými predovšetkým súdom a jeho pracovníkmi, ako aj postojmi a konaním žalovaného.

Z uvedených dôvodov Ústavný súd SR rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 1999

JUDr. Ján D r g o n e c
predseda senátu